

1944 augusztusában Saint-Malo fallal körülvett történelmi belvárosa, a franciaországi Bretagne Smaragdpartjának legragyogóbb ékköve szinte teljes egészében a tűz martalékává vált... A városfalakon belül álló 865 épületből csupán 182 maradt állva, és mindegyik megrongálódott valamilyen mértékben.

Philip Beck

Képtelenek lettünk volna megszerezni a hatalmat, és oly módon gyakorolni, ahogyan azt tettük, ha nincs a rádió.

Joseph Goebbels

Nulla

1944. augusztus 7.

Röplapok

Szürkületkor hullnak alá az égből. A szél szanaszét fújja őket a városfalak felett, végigbukfenceznek a háztetőkön, ott lebegnek a házak között nyíló hasadékokban. Az utcákon kavarognak, fehérren villannak a macskaköveken. *„Sürgős üzenet a város lakosainak – áll rajtuk. – Azonnal távozzanak nyílt térségre.”*

A dagály felfelé kúszik. A domborodó, apró hold sárgán függ az égen. Keleten, a parti szállodák tetején és a mögöttük húzódó keretekben féltucatnyi amerikai, tüzérségi egység hullat gyújtóbombákat az aknavetőők torkába.

Bombázók

Éjfélkor szelik át a La Manche csatornát. Tizenketten vannak, és slágerekről nevezték el őket: *Startdust* és *Stormy Weather*, *In the Mood* és *Pistol-Packin' Mama*. Mélyen alattuk ott siklik a tenger, számtalan tarajos hullám sávja csíkozza. A navigátorok előtt nemso-kára felsejlenek a szigetek holdsütötte halmai a látóhatáron.

Franciaország.

Távbeszélők sercegnek. A bombázók kimérten, szinte lustán ereszkednek alá. Vörös fényfonalak szállnak felfelé a légvédelmi ágyúállásokból végig a part mentén. Elsüllyedt, szétlőtt, sötét hajóroncsok bukkannak fel, az egyiknek az orra szakadt le, a másik lassan kihunyó lánggal ég. Az egyik külső szigeten rémült birkák futkosnak cikázva a sziklák között.

Mindegyik repülőgép célzóablakán egy-egy bombavető figyel kifelé, és húszig számol. Négy, öt, hat, hét. Az ő szemükben a gránit szirtfokon álló, fallal övezett, egyre közeledő város egy szörnyű, megfeketedett, veszedelmes fog, egy utolsó, kimetszésre váró tályog.

Lány

A város egyik szegletében, egy magas, keskeny házban a Rue Vauborel 4-es szám alatt, a legfelső, ötödik emeleten egy Marie-Laure LeBlanc nevű, tizenhat éves, világtalan lány térdel egy alacsony asztal mellett, amelyet teljes egészében elfoglal egy makett. A makett a város miniatűr mása, azé, ahol a lány térdel, méretarányosan ábrázolja a sok száz házat, üzletet és szállodát a falakon belül. Ott a székesegyház áttört tornya, a zömök vén Château de Saint-Malo, és a hatalmas tengerparti házak kéményekkel pettyezett sorai. Egy karcsú, fából épült móló nyúlik kifelé a Plage du Môle nevű partszakaszról; finom, hálószerű, átriumos boltívek nyújtóznak a halpiac felett, apró padok pettyezik a köztereket, a legkisebb csak akkora, mint egy almamag.

Marie-Laure ujjaival végigsimít az városfalak tetején futó, centiméternyi szélességű gyalogjárón, szabálytalan alakú csillagot rajzol az egész makett köré. Megtalálja a nyílást a falak tetején, ahol négy díszes ágyú mutat a tenger felé.

– A Bastion de la Hollande – suttozja, és az ujjai lefelé lépdelnek az apró lépcsőn. – A Rue des Cordiers. A Rue Jacques Cartier.

A szoba egyik sarkában két fémvödör áll színültig tele vízzel. Mindig töltsd meg őket, amikor csak teheted – ahogyan erre a bácsikája tanította. És a kádat is a második emeleten. Ki tudja, mikor lesz újra víz.

Az ujjai visszavándorolnak a székesegyház tornyához. Délre, a Dinan-kapuhoz. A keze egész este a maketten sétálgatott, miközben Étienne bácsikáját várta, a ház tulajdonosát, aki előző éjjel ment el, míg ő aludt, és azóta nem tért vissza. És most újra éjjel van, az óra újra körbejárt, és az egész háztömb néma, ő pedig nem tud aludni.

Már öt kilométerről hallja a bombázókat. Egyre erősödő sisterség. Zúgás egy kagyló belsejében.

Amikor kinyitja a hálószoza ablakát, a repülőgépek zaja felerősödik. Az éjszaka amúgy ijesztően néma: nincs motorzaj, nincsenek hangok, nincsenek zajok. Nincs sziréna. Nincsenek léptek a macskaköveken. Csak a dagály nyaldossa a városfalak alját egy sarokkal arrébb és öt emelettel lejjebb.

És még valami.

Halk zörgés, egészen közel. A lány résnyire nyitja a zsalugáter bal szárnyát, és az ujjaival végigtapogatja a jobb szárny léceit. Egy papírlap akadt be közéjük.

Az orrához emeli. Friss tintaszaga van. Talán gázolaj is. A papír még ropogós, nem régóta lehet odakint.

Marie-Laure harisnyás lába megtorpan az ablaknál, mögötte a szobája, a komód tetején kagylók sorakoznak, a szegélylécek mentén kavicsek. A botja ott áll a sarokban, a vastkos, Braille-írással szedett regény nyitva, lefelé fordítva várja az ágyon. A repülőgépek moraja erősödik.

Fiú

Öt utcával északra onnét egy Werner Pfennig nevű, fehér hajú, tizennyolc esztendőös német közlegény halk, szagatott morajra ébred. Alig hangosabb a dorombolásnál. Egy távoli ablaktáblán legyek motoszkálnak.

Hol is van most? A géppuskaolaj édeskés, kissé vegyszerre emlékeztető illata; a frissen ácsolt lőszeresládák nyers fája; a régi ágyne-műk molyirtószaga – a szállodában van. Hát persze. L'Hôtel des Abeilles, a Méhek Szállodája.

Még éjjel van. Még korán van.

A tenger felől süvítő hangok és durranások hallatszanak, légvédelmi tűz.

Egy légelhárító tizedes siet végig a folyosón, a lépcsőház felé tart.

– Menjenek le a pincébe! – kiált hátra, és Werner felkattintja az elemlámpáját, a pokrócát a katonasákjába csavarja, és elindul a folyosón.

Nem is olyan rég a Méhek Szállodája még kellemes lakcímnek számított, a homlokzaton ragyogó kék zsalugáterek, a kávéházban jégbe hűtött osztriga, a bárpult mögött breton pincérek törölgettek a poharakat. Huszonegy vendégszobát kínált impozáns, tengeri kilátással, az előcsarnokban egy akkora kandalló állt, mint egy teherautó. Itt koccintottak a párizsiak hétvégi kiruccanásaik alkalmával, ahol korábban a köztársaság időnként erre vetődő küldöttei: miniszterek, miniszterhelyettesek, apátok és admirálisok; évszázadokkal előttük pedig szélcserezett kalózok: gyilkosok, fosztogatók, portyázók, tengerészek.

Még korábban pedig, mielőtt az épületből szálloda lett, öt teljes évszázaddal ezelőtt a király egyik gazdag kalózának otthona volt, aki azért hagyott fel a hajók fosztogatásával, hogy helyette méheket

tanulmányozzon a Saint-Malo melletti réteken, jegyzeteket készít-
sen, és közben lépés mézet falatozzon. Az ajtók szemöldökfája feletti
díszítéseken még most is kivehető a tölgyfába faragott dongók.
A borostyánnal befuttatott szökőkút az udvaron kaptárt formáz.
Werner kedvence az öt megfakult freskó a legfényűzőbb emeleti szo-
bák mennyezetén, ahol gyermek nagyságú méhek lebegnek a kék
háttér előtt, jókora, lusta herék és áttetsző szárnyú dolgozók – egy
hatszögletű kád felett pedig egy három méter hosszúságú, sokszemű,
aranypihés hasú királynő terpeszkedik a mennyezetén.

Az elmúlt négy hétben a szálloda átalakult: erőd lett belőle. Egy
osztrák léghárító-különítmény minden ablakot bedeszkázott,
minden ágyat felforgatott. Megerősítették a bejáratot, a lépcső-
házat telerakták léghárító löszerek ládáival. A szálloda harmadik
emelete, ahol a franciaerkélyes, kertre néző szobák közvetlenül a
városfalra néznek, egy öreg, nagy teljesítményű légvédelmi ágyú
lakhelye lett, 88-as a neve, tízkilós lövedéket képes kilőni tizen-
négy kilométeres távolságba.

Öfelsége – így hívják az osztrákok az ágyújukat, és az elmúlt héten
úgy szorgoskodtak körülötte, ahogy a dolgozó méhek szoktak a
királynőjük körül. Beolajozták, újrafestették a csövét, bekenték a
kerekeit, a homokzsákokat úgy rendezték el a lába előtt, ahogy az
áldozati ajándékokat szokás.

A királyi *acht acht*, a halálos uralkodó, akinek mindannyiukat
meg kellene oltalmaznia.

Werner a lépcsőházban van, félúton a földszint felé, amikor a 88-as
elsül. Most először hallja ilyen közélről a fegyvert, olyan a hangja,
mintha letépte volna a szálloda felső emeleit. Megtántorodik, két
kezével eltakarja a fülét. A remegés végigfut a falakban, egészen az
alapokig, azután újra elindul felfelé.

Werner hallja, ahogy az osztrákok két emelettel feljebb kapkodva
újratöltenek, majd a lövedék egyre halkuló sivitását, ahogy az óceán
felett hasít, máris négy-öt kilométernyi távolságban. Most jön rá,
hogy az egyik katona énekel. Vagy talán nem is csak egy. Lehet, hogy
mind énekelnek. Nyolc Luftwaffe-katona, akik közül egy sem éri
meg a következő órát, szerelmes dalt énekel a királynőjének.

Werner az előcsarnokon át követi az elemlámpa fénysugarát. A hatalmas ágyú harmadszor is elsül, és valahol a közelben üveg törik be, és a kéményből korom zuhog lefelé, és a szálloda falai megkondulnak, akár egy félrevert harang. Werner fél, hogy a hangtól kilazul a fogsora.

Felrántja a pinceaajtót, egy pillanatra megáll, a szeme káprázik.

– Ez már az? – kérdi. – Tényleg jönnek?

De ki van ott, aki felelne neki?

Saint-Malo

Az utolsó, még nem evakuált lakók városszerte felébrednek, Anyögnek, sóhajtanak. Vénkisasszonyok, prostituáltak, hatvan feletti férfiak. Időhúzó, kollaboránsok, hitetlenek, iszákosok. Mindenféle rendbéli apácák. A szegények. A makacsok. A vakok.

Van, aki az óvóhelyre siet. Van, aki azzal nyugtatja magát, hogy ez csak légmentes gyakorlat. Van, aki még sebtében felkap egy takarót, egy imakönyvet, vagy egy pakli kártyát.

A partraszállás két hónapja megtörtént. Cherbourg felszabadult, Caen felszabadult, Rennes is. Nyugat-Franciaország fele szabad. Keleten a szovjetek visszafoglalták Minszket, a lengyel ellenállás felázadt Varsóban, néhány újság vette a bátorságot, hogy pedzegetni kezdje, fordult a kocka.

De nem itt. Itt, az utolsó fellegvárban a kontinens peremén, a breton tengerpart végső német erősségben nem.

Itt azt suttogják, hogy a németek két kilométernyi föld alatti folyosót újítottak fel a középkori falak alatt; új védműveket, járatokat, menekülési útvonalakat, zavarba ejtően bonyolult föld alatti komplexumot építettek ki. A La Cité földnyelvre épült erődítménye alatt, a folyón túl termék állnak tele kötszerrel, lőszerez, még egy föld alatti kórház is van ott, vagy legalábbis úgy hiszik. Van ott légkondicionálás, egy kétszáz ezer literes víztartály, és közvetlen vonal Berlinbe. Lángszórós csapdák, periszkóppal felszerelt bunkerek hálózata; elegendő hadianyagot halmoztak fel ott ahhoz, hogy egy teljes éven át mindennap ágyúzzák vele a tengert.

Azt suttogják, hogy ezer német van itt, aki kész meghalni. Vagy ötezer. Talán még több is.

Saint-Malo: a várost négy oldalról víz veszi körül. Csak egy vékony szál köti Franciaország többi részéhez: egy töltés, egy híd,

egy homokos földnyelv. Mi először is malóiak vagyunk, így tartják Saint-Malo lakosai. Másodsorban bretonok. Franciák, ha minden kötél szakad.

Viharos időben a gránit kéken fénylik. A legmagasabb dagály idején a tenger még a város kellős közepén is bekúszik a pincékbe. A legalacsonyabb apály idején pedig ezernyi hajóroncs kacslábú rákokkal borított bordája mered elő a tengerből.

Ez a kis földnyelv háromezer esztendő alatt több ostromot is átélt. De ilyet még soha.

Egy nagymama felemel egy nyugős kisgyermeket. Egy részeg, aki épp másfél kilométerrel arrébb, Saint-Servan mellett vizez egy fasorban, egy papírlapot emel le a sövényről. *„Sürgős üzenet a város lakosainak – áll rajta. – Azonnal távozzanak nyílt térségre.”*

A külső szigeteken légvédelmi ütegek villannak, és a nagy német ágyúk az óvárosból újabb sorozat süvítő lövedéket repítenek a tenger felé, és háromszáznyolcvan francia férfi, akiket a National nevű erődítménybe börtönöztek be az egyik szigeten, a parttól négyszáz méternyire, a holdfényes udvarban gyűlik össze, és az eget figyelik.

Négy év megszállás után a közeledő bombázók dübörgése vajon minek a hangja? A megváltásé? A pusztulásé?

Kézifegyverek csattanása. A légvédelmi tűz csikorgó pergődobszava. A székesegyház tornyának sisakján alvó tucatnyi galamb felrebben, lefelé siklik, és kisuhan a tenger fölé.

Rue Vauborel 4.

Marie-Laure LeBlanc egyedül áll a hálószebájában, és egy röplapot szagolgat, amit nem tud elolvasni. Szirénák sivítanak. Bezárja a zsalugátereket, és bereteszeli az ablakot. A repülőgépek minden másodperccel közelebb érnek; minden másodperc egy elvesztegetett másodperc. Már lefelé kellene rohannia. A konyha sarka felé kellene igyekeznie, ahol egy kis csapóajtó nyílik egy poros, egérrágtaszőnyegekkel és rég nem használt bőrdönggellel teli pincébe.

Helyette visszatér az ágy végében álló asztalhoz, és letérdel a város makettje mellé.

Az ujjai újra megtalálják a külső bástyákat, a Bastion de la Hollande-t, a lefelé vezető kis lépcsőt. Ebben az ablakban itt, az igazi városban egy asszony minden vasárnap szőnyeget porol. Ebből az ablakból itt egyszer kikiabált egy fiú: „Vigyázz, hová lépsz, tán vak vagy?”

Az ablaktáblák megzörrennek a tokjukban. A légvédelmi ütegek újabb sortüzet lőnek ki. A föld forog tovább.

Az ujjbegyei alatt a miniatűr Rue d'Estrées keresztezi a Rue Vauborelt. Az ujjai jobbra fordulnak, a kapualjakat simítják végig. Egy, kettő, három. Négy. Vajon hányszor csinálta már ezt?

A 4-es számú ház: a magas, elhagyatott madárfészek, amelynek a tulajdonosa a bácsikája, Étienne. Ahol ő maga négy éve lakik. Ahol most egyedül térdel az ötödik emeleten, miközben tucatnyi amerikai bombázó dübörög feléje.

Benyomja az apró bejárati ajtót, egy rejtett retesz kienged, és a kis ház felemelkedik, ki a makettből. Nagyjából akkora a kezében, mint az apja egyik cigarettásdoboza.

A bombázók most már olyan közel járnak, hogy a padló beleremeg a térde alatt. Odakint a folyosón a lépcső felett lógó csillár kristályfüggői csilingelni kezdenek. Marie-Laure kilencven fokkal

elfordítja a miniatűr ház kéményét. Azután elcsúsztatja a háztetőt alkotó három falapot, és megfordítja a házat.

Egy kő pottyán a kezébe.

Hideg. Akkora, mint egy galambtojás. Az alakja, mint egy könnycsepp.

Marie-Laure az egyik kezében az apró házat szorongatja, a másikban a követ. A szoba rozogának, ingatagnak érződik. Mintha minden óriás ujjbegyek ütnék át a falait.

– Papa? – suttogja.

Pince

A Méhek Szállodájának előcsarnoka alatt a király kalózái pincét vájtkak a sziklába. A ládák, szekrények és fali szerszámtartók mögött a fal csupasz gránit. A mennyezetet három hatalmas, kézzel faragott gerenda tartja, egy ősi breton erdőből szállították ide, és csapatnyi ló segítségével emelték a helyükre őket évszázadokkal ezelőtt.

Az egyetlen égő villanykörte mindent reszketeg árnyékba borít. Werner Pfennig egy összecukható széken ül egy munkapad előtt, ellenőrzi az akkumulátor töltöttségi szintjét, és felveszi a fejhallgatót. A rádió egy acéldobozos adóvevő készülék 1,6 méteres sávós antennával. Képes kommunikálni az emeleten levő, ugyanilyen adóvevő készülékkel, a két másik légvédelmi üteggel a városfalon belül, valamint a föld alatti helyőrségi parancsnoksággal szemközt, a folyó torlatánál.

Az adóvevő bűg, miközben bemelegszik. Egy légvédelmi figyelő koordinátákat olvas be a fejhallgatóba, egy tűzér pedig visszaolvassa őket. Werner a szemét dörzsöli. A háta mögött elkobzott kincsek állnak plafonig érő halomban: feltekert faliszőnyegek, állóórák, szekrények és óriási, tájképeket ábrázoló, repedezett festmények. Egy polcon Wernerrel szemközt nyolc-kilenc gipszfej áll, a rendeltetésükről fogalma sincs.

A hatalmas termetű főtörzsőrmester, Frank Volkheimer jön lefelé a keskeny falépcsőn, a fejét le kell hajtania a gerendák alatt. Szelíden rámosolyog Wernerre, és leül egy magas támlájú, aranyszínű selyemmel kárpitozott karosszékre, óriás combján a géppisztoly csupán gumibotnak tetszik.

Werner azt kérdi:

– Kezdődik?

Volkheimer bólint. Lekapcsolja az elemlámpáját, és furcsán finom pilláival belepislog a homályba.

– Mennyi ideig tart majd?

– Nem sokáig. Idelent biztonságban leszünk.

A műszaki katona, Bernd érkezik utolsóként. Apró ember, szeszínű hajjal és széttartó pupillákkal. Becsukja maga mögött a pinceajtót, bereteszeli, félúton leül a falépcsőre, az arca feszültnek tűnik – hogy félelem vagy elszántság tükröződik inkább rajta, nehéz megmondani.

A csukott ajtón át halkabb a szirénák hangja. A fejük felett pislákol a villanykörte.

Víz, gondolja most Werner. Megfeledkeztem a vízről.

Egy második légvédelmi üteg tüzel a város egyik távoli sarkából, és azután a 88-as szólal meg újra az emeleten, sztentori, halálos hangon, és Werner hallgatja, ahogy a lövedék az ég felé sívít. A plafonból porzuhatag hull alá. A fejhallgatón keresztül hallja, hogy az osztrákok az emeleten még most is énekelnek.

„...auf d’Wulda, auf d’Wulda, da scheint d’Sunn a so gulda...”

Volkheimer álmosan kapargat egy foltot a nadrágján. Bernd a markába fúj. Az adóvevő recsegve sorolja a szélsébséget, légnyomást, röppályát. Werner az otthonára gondol: Frau Elena az ő kis cipője fölé hajol, és duplára köti mindkét fűzőt. Csillagok gördülnek el egy manzárdablak előtt. A húga, Jutta vállán takaró, a bal füléből egy rádió fülhallgatójának vezetéke lóg ki.

Négy emelettel feljebb az osztrákok újabb lövedéket tolnak a 88-as füstölgő töltényűrébe, újra ellenőrzik az oldalirányzékot, és befogják a fülüket, miközben az ágyú elsül, de idelent Werner csak a gyermekkora hangjait hallja. *A Történelem istennője letekintett a földre. Csak a legperzselőbb tűz hozhatja el a megtisztulást.* Haldokló napraforgók erdejét látja. Egy fa koronájából kirobbanó feketerigó-rajt lát.

Bombák kioldva

Tizenhét, tizennyolc, tizenkilenc, húsz. Most a tenger rohan a célzóablakok alatt. Most háztetők. Két kisebb repülőgép füsttel jelöli ki a légifolyosót, az elől haladó gép pedig megkezdi a szőnyegbombázást, tizenegy másik követi. A bombák átlósan hullanak, a bombázók sietve kapaszkodnak felfelé.

Az ég alja elfeketül a pettyektől. Marie-Laure bácsikája, akit több száz társával együtt a Fort Nationalba zártak, a parttól négyszáz méternyire, hunyorogva néz fel, és arra gondol, *sáskák*, és egy ószövegségi példabeszéd ötlik fel benne a vasárnapi iskola egyik pókháló órájáról: *„Királyuk nincs a sásákáknak, mindazáltal szép renddel mennek ki.”*

Démonok hordája. Kiszakadt, babbal teli zsákok. Száz lepergő rózsafüzér. Ezernyi metafora létezik, és egyik sem megfelelő: negyven bomba repülőgépenként, összesen négyszáznolcvan darab, harminchéromezer kilogrammnyi robbanóanyag.

Lavina zúdul a városra. Hurrikán. Teáscsészék repülnek le a polcokról. Festmények ugranak le a szegekről. Negyed másodpercen belül már nem hallható a szirénák hangja. Semmi sem hallható. A dühörgés elég hangos ahhoz, hogy beszakítsa a dobhártyát a középfülben.

A légvédelmi ágyúk kieresztik az utolsó lövedékeiket. Tizenkét bombázógép kanyarodik vissza sértetlenül a kéklő éjszakába.

A Rue Vauborel 4-es számú házának ötödik emeletén Marie-Laure bekúszik az ágya alá, és a mellkasához szorítja a követ és a kis makettházat.

A Méhek Szállodája alatt, a pincében a villanykörte a plafonon pislant egyet és kialszik.

Egy

1934

Muséum National d'Histoire Naturelle

Marie-Laure LeBlanc-t – magas, szeplős, hatéves párizsi kislány gyorsan romló látással – az apja elküldi a gyerekeknek szóló tárlatvezetésre abba a múzeumba, ahol dolgozik. A tárlatvezető egy púpos, vén teremőr, maga is alig magasabb, mint egy gyermek. Botja hegyével koppint egyet a padlón, hogy odafigyeljenek rá, azután a kerteken át a kiállítócsarnokokba vezeti a tucatnyi rábízottat.

A gyerekek nézik, ahogyan mérnökök emelősigák segítségével egy dinoszaurusz megkövesedett combcsontját emelik fel. Egy szekrényben kitömött zsiráfot látnak, a hátán foltokban hullik a szőr. Bekukkantanak a preparátorok tollakkal, karmokkal, üvegszemekkel teli fiókjaiba; átlapozzák egy kétszáz esztendőes herbárium orchideákkal, százszorszépekkel, fűszernövényekkel teliragasztott oldalait.

Végül megmásszák az Ásványtani Csarnokba vezető tizenhat lépcsőt. A tárlatvezető Brazíliából származó achátot, ibolyaszín ametisztet és egy posztamensen kiállított meteoritot mutat nekik, erről azt állítja, egyidős magával a naprendszerrel. Azután libasorban levezeti őket két csigalépcsőn, végig több folyosón, és megáll egy vasajtó előtt, amelyen egyetlen kulcslyuk van.

– Az utunk végére értünk – jelenti ki.

Egy lány megszólal.

– De mi van az ajtó mögött?

– Az ajtó mögött egy másik, ennél kicsit kisebb, zárt ajtó van.

– És mögötte?

– Egy harmadik zárt ajtó, ami még kisebb.

– És mögötte?

– Egy negyedik ajtó, aztán egy ötödik, és így tovább, egészen a tizenharmadikig, ami egy egészen apró, zárt ajtó, akkora, mint egy cipő.

A gyerekek feszülten figyelnek.

– És azután?

– A tizenharmadik ajtó mögött... – int az tárlatvezető teátrális mozdulattal lehetetlenül ráncos kezével –, ott van a Lángok Tengere. Tanácstalanok. Fészkelődnek.

– Ugyan! Hát még sosem hallottatok a Lángok Tengeréről?

A gyerekek a fejüket rázzák. Marie-Laure felhunyorog a csupas villanykörtékre, háromméterenként követik egymást a plafonon; mindegyik szivárványszínű, forgó fénykört von maga köré a látómezejében.

A vezetőjük a csuklójára akasztja a botját, és összedörzsöli a két kezét.

– Hosszú történet. Van kedvetek meghallgatni egy hosszú történetet?

Bólogatnak.

Az öreg a torkát köszörüli.

– Évszázadokkal ezelőtt egy Borneó nevezetű helyen egy herceg egy kék követ talált egy kiszáradt folyómederben, és felvette, mert igen szépnek találta. De úton hazafelé a palotába a herceget lovasok támadták meg, és szíven döfték.

– Szíven döfték?

– Ez igaz?

Az egyik fiú lepisszegi.

– Csitt!

– A rablók elvették a gyűrűit, a lovát, mindenét. De mivel a kis, kék követ a markában szorongatta, azt nem fedezték fel. És a haladók hercegnek valahogyan sikerült hazavonzolnia magát. Azután tíz napra eszméletét veszítette. A tizedik napon ápolói ámulatára felült, kinyitotta a tenyerét, és ott volt benne a kő. A szultán orvossai azt mondták, csoda történt, hogy túlélte egy ilyen súlyos sebesülést. Az ápolók azt mondták, a kőnek bizonyára gyógyító ereje van. A szultán ékszerészei mást mondtak: azt, hogy a kő a legnagyobb nyers gyémánt, amit ember valaha látott. A legügyesebb gyémántcsiszolójuk nyolcvan napon át dolgozott rajta, és amikor elkészült vele, a kő ragyogóan kék lett, olyan kék, mint a trópusi tengerek, de közepén árnyalatnyi vörösség látszott, mintha láng lobogna egy

vízcsepp belsejében. A szultán a gyémántot koronába foglaltatta a herceg számára, és az beszéltek, amikor a herceg felült a trónra, és a napfény ráhullott a kőre, úgy ragyogott, hogy a látogatók szemében a herceg alakja egybeolvadt a fénnel.

– Biztos, hogy ez igaz? – kérdi egy lány.

– Csitt! – inti le a fiú.

– A kő a Lángok Tengeré néven vált ismertté. Akadt, aki istenségnek tartotta a herceget, mert amíg nála van a kő, addig nem ölhetik meg. De különös dolog történt: minél tovább viselte a koronáját, annál több balszerencse érte. Egy hónapon belül elveszítette az egyik öccsét, aki vízbe fúlt, egy másik öccse kígyómarásba halt bele. Az apját hat hónapra rá elvitte egy betegség. És ami még rosszabb, a szultán felderítői jelentették, hogy keleten hatalmas hadsereg gyülekezik. A herceg hívatta az apja tanácsadóit. Mind azt mondta, készüljön a háborúra, kivéve egyet, egy papot, aki azt mondta, álmot látott. Az álomban a Föld istennője elmondta neki, hogy a Lángok Tengerét a szerelmesének szánta, és neki küldte el a folyó által az ékkövet. De amikor a folyó kiszáradt, és a herceg megtalálta, az istennő feldühödött. Megátkozta a követ, és azt is, akinek a birtokában van.

Az összes gyermek előrehajol, köztük Marie-Laure is.

– Az átok így szólt: a kő birtokosa örökké élni fog, de amíg nála van a kő, véget nem érő balszerencsék sorozata éri majd a szeretteit.

– Örökké élni fog?

– De ha a kő birtokosa a tengerbe dobja a gyémántot, és ezzel visszaszolgáltatja annak, akit illet, az istennő feloldja az átkot. A herceg, aki most már szultán volt, három nap és három éjjel gondolkodott, és végül úgy döntött, megtartja a követ. A gyémánt megmenetelte az életét, és a herceg úgy hitte, legyőzhetetlenné teszi. A pap nyelvét pedig kivágta.

– Aú! – szólal meg a legkisebb fiú.

– Nagy hiba volt – jegyzi meg a legmagasabb lány.

– Megérkezett az ellenség – folytatja a teremőr –, és lerombolták a palotát, mindenkit megöltek, akit csak találtak, a herceget nem látta többé senki, és kétszáz esztendőn át senki sem hallott

többet a Lángok Tengeréről. Volt, aki úgy tartotta, a követ sok kisebb kőre szabdalták szét, mások szerint még mindig a herceg birtokában van, aki Japánban vagy Perzsiában él egyszerű földművesként, és sosem öregszik meg. Így hát a kő eltűnt a történelemből. Míg egy napon egy francia gyémántkereskedőnek, aki az indiai Golconda bányájába látogatott, egy hatalmas, körte alakúra csiszolt gyémántot nem mutattak. Százharminchárom karátos volt. Szinte tökéletes tisztaságú. Akkora, mint egy galambtojás, írta a kereskedő, kék, mint a tenger, de a belseje vörösen izzott. Készített róla egy gipszmintát, és elküldte Lotaringia hercegének, aki a drágakövek megszállottja volt, figyelmeztetvén, hogy az a hír járja, ez egy elátkozott kő. De a herceg mindenáron magának akarta. Így a kereskedő áthozta Európába, a herceg pedig egy sétapálya fogantyújába foglaltatta és mindenhová magával vitte.

– Aja!

– Egy hónap múlva a hercegnének torokbántalma támadt. Két kedvenc szolgálja lezuhant a tetőről és nyakát szegte. Azután a herceg egyetlen fia meghalt egy lovasbalesetben. Bár mindenki úgy vélte, a herceg még sosem látszott ilyen egészségesnek, ő félt nyilvános helyen mutatkozni, és félt látogatókat fogadni. Végül meggyőződésévé vált, hogy a kő nem más, mint az elátkozott Lángok Tengersé, és megkérte a királyt, zárja el a múzeumában egy e célra épített trezor mélyére, amit kétszáz esztendeig nem nyitnak ki.

– És?

– És azóta százkilencvenhat esztendő telt el.

Többen is az ujjaikon számolnak. Azután egy emberként emelik a magasba a kezüket.

– Megnézhetjük?

– Nem.

– Még az első ajtót sem?

– Nem.

– *Maga* már látta?

– Nem én.

– Akkor honnét tudja, hogy valóban odabent van?

– Hinni kell a mesében.

– Mennyit ér, monsieur? Meg lehet rajta venni az Eiffel-tornyot?
– Egy ilyen hatalmas és ritka gyémánton valószínűleg öt Eiffel-tornyot is meg lehetne venni.

A gyerekek felszisszennek.

– Azért van a sok ajtó, hogy a tolvajok ne tudjanak bejutni?
– Lehetséges – feleli a teremőr, és kacsint egyet –, hogy inkább azért, hogy az átok ne jusson ki.

A gyerekek elnémulnak. Ketten-hárman hátrálnak pár lépést.

Marie-Laure leveszi a szemüvegét, és a világ alaktalanná válik.

– Miért nem fogják a gyémántot – kérdi –, és dobják be a tengerbe?

A teremőr ránéz. A többi gyerek is ránéz.

– Mikor láttad utoljára – kérdi az egyik nagyobb fiú –, hogy valaki a vízbe dobott öt Eiffel-tornyot?

Nevetés harsan, Marie-Laure a homlokát ráncolja. Ez csak egy vasajtó, sárgaréz kulcslyukkal.

A tárlatvezetés véget ér, a gyerekek szétoszlanak, Marie-Laure-t pedig visszakísérik a Nagy Csarnokba, az apjához. Ő megigazítja a kislány orrán a szemüveget, kiszed egy levelet a hajából.

– Jól érezted magad, *ma chérie*?

Egy apró, barna házi veréb suhan le a kiállítócsarnok mennyezetéről, és leszáll a kislány elé. Marie-Laure a nyitott tenyerét nyújtja felé. A veréb félrebillentett fejjel nézi. Azután elröppen.

Egy hónappal később Marie-Laure megvakul.